

Calle Karlsson
Stabschef
Calle.Karlsson@Trelleborg.se
0410-73 39 35

Remiss – Grönplan för Trelleborgs kommun

Kommunstyrelsen har skickat förslag till Grönplan för Trelleborgs kommun på remiss. Remissvaret ska ha inkommit till kommunstyrelsen senast den 20 september 2019.

Grönplanen är ett strategiskt dokument och ett centralt verktyg för att bevara och utveckla den gröna och den blå strukturen och ekosystemtjänsterna i planering, byggande och förvaltning.

Grönplanen beskriver vision och nuläge för Trelleborgs kommuns gröna och blå struktur samt hur dessa och dess värden kan förstärkas och utvecklas. Vidare består grönplanen av en handlingsplan som anger hur kommunen kan arbeta vidare utifrån grönplanen. Arbetet med grönplanen har skett parallellt med arbetet att ta fram underlag till Översiktsplan för orter och landsbygd 2028 samt kommande Fördjupad översiktsplan 2035.

Remissinstanser ombeds att särskilt beakta angivna effektmål, åtgärder, indikatorer, kostnad, drift samt genomförandeperiod som återfinns i handlingsplanen i slutet av Grönplanen.

Bildningsnämndens yttrande

Vision och målbilder

Grönplanens vision och målbilder utgår ifrån Trelleborgs kommuns Hållbarhetspolicy samt FN:s globala mål i Agenda 2030. Visionen lyder:

Trelleborgs kommun ska vara en plats att andas på. En plats där boende och besökare kan ta del av havet, vidderna, skogsområdena och parkerna. En plats med livskraftiga ekosystem och biologisk mångfald, på land och i vattnet.

Utifrån visionen presteras följande Målbilder för grönbå struktur:

1. *Kommuninvånarna ska ha god tillgång till gröna och blå områden som möjliggör rekreation, delaktighet, god hälsa och livskvalitet.*
2. Trelleborgs kommun ska utveckla den grönbå strukturen för att skapa ett säkert, motståndskraftigt och attraktivt samhälle.
3. Trelleborgs kommun ska säkerställa en hållbar förvaltning av vatten för att bevara, skydda och återställa vattenrelaterade ekosystem.
4. Trelleborgs kommun ska ha livskraftiga marina miljöer och havets ekosystemtjänster ska bevaras och utvecklas på ett hållbart sätt.

5. Trelleborgs kommun ska skydda och främja biologisk mångfald för att säkerställa livskraftiga och anpassningsbara landbaserade ekosystem.

Effektmål och åtgärder

Kopplat till respektive målbild föreslås ett antal effektmål och till respektive effektmål ett antal åtgärder (s 82-86). Bildningsnämnden är endast direkt berörd av två effektmål och utpekad som ansvarig (tillsammans med kommunstyrelsen) för en åtgärd. Båda effektmålen är kopplade till den första målbilden.

Effektmål 1.2: Förskolor och skolor ska på ett säkert sätt kunna nå ett grönbliått område inom 300 meters gångavstånd.

Kopplat till detta effektmål föreslås följande åtgärder.

- Inventera de grönområden som ligger inom 300 meters gångavstånd avseende rekreativsvärden och grönpedagogik (ansvarig: kommunstyrelsen, genomförandeperiod: 2020).
- Förbättra gång och cykel-vägar till grönbliå resmål (ansvarig: teknisk servicenämnd, genomförandeperiod: 2021-2023).
- Kartlägg och bygg bort barriärer (ansvarig: teknisk servicenämnd, genomförandeperiod: 2020-2023).

Effektmål 1.7: Kommunen ska bidra till att kunskapen om naturområden och gröna kulturmiljöer och dess värden sprids

Kopplat till detta effektmål är bildningsnämnden utpekad som delansvarig för en av sju åtgärder.

- En dialog med förskolor och skolor ska initieras avseende grönbliå frågor (ansvarig: kommunstyrelsen och bildningsnämnden, genomförandeperiod: 2020).

Föreslagen indikator kopplat till åtgärden är; *Antal kontaktade förskolor/skolor*.

Skola och förskola

Barn och ungas grönbliå miljöer behandlas i ett eget avsnitt (s 64-70). Under rubriken *Skola och förskola* framhålls utformningen av utemiljön runt förskolor och skolor som viktig. Vidare framhålls att naturen i sig har ett stort värde som pedagogisk resurs och att den kan vara en plats där natur- och miljöförståelsen kan utvecklas.

Här presenteras det effektmål som avser förskolors och skolors närhet och tillgänglighet till ett grönbliått område (se ovan). Utöver närheten framhålls behovet att undersöka dessa områden vad avser kvalitet för att säkerställa att de uppfyller förskolors och skolors behov. Grönplanen visar att majoriteten av kommunens förskolor och skolor har tillgång till ett grönområde inom 300 meters gångavstånd. Vissa enheters bristande närhet/tillgång till grönområden ställer, enligt *grönplanen*, extra krav på förskolornas och skolornas egna gårdar och gårdarnas möjlighet att tillmötesgå barns behov av natur och grönska. Här framgår det av grönplanen att kommunen, i slutet av 2017, beslutat förtydliga kommunens riktlinjer kring förskolors och skolors utemiljö. Riktlinjerna innehåller i dagsläget endast krav vad avser utemiljöns storlek.

Bildningsnämndens synpunkter

Grönområden och vikten av kvalitativa förskole- och skolgårdar

Bildningsnämnden tillstyrker vikten av kvalitativa förskolegårdar och skolgårdar samt förskolors och skolors tillgång till grönområden i sina respektive närområden. Det är bra att befintliga enheters närhet och tillgång till grönområden inventeras, både vad avser avstånd och grönområdenas kvalitéer. Det är även viktigt att frågan beaktas i planeringen för framtida skolor och förskolor. Detta är också en del av det pågående arbetet med aktualisering av den fördjupade översiktsplanen för Trelleborgs stad.

Av kvalitets- och effektivitetsskäl behövs större förskole- och skolenheter. I kombination med de riktlinjer för förskolors och skolors utemiljöer som samhällsbyggnadsnämnden har beslutat om, innebär detta en utmaning i den fysiska planeringen. Det är inte helt enkelt att hitta tillräckligt stora ytor i den förtätade staden. Befintliga riktlinjer anger att friytan ska vara minst 25 kvm/barn i förskolan och 15 kvm/barn i grundskolan (om närhet finns till annat grönområde – annars större). Samhällsbyggnadsförvaltningen har aviserat att de ska komplettera riktlinjerna med avseende på vilka kvalitéer som är viktiga i förskolors och skolors utemiljöer. Bildningsförvaltningen är positiv till detta och har efter fråga från samhällsbyggnadsförvaltningen meddelat att förvaltningen gärna medverkar i det arbetet.

Frågan om förskole- och skolgårdars kvalitet är en viktig fråga i sig. I förlängningen har bildningsförvaltningen för avsikt att fastställa program för utformning av nya förskolors och skolors utemiljöer samt inventera befintliga förskole- och skolgårdar som underlag för någon form av utvecklingsplan. Bildningsförvaltningen menar dock att frågan om kvalitet också är viktig utifrån huruvida högre kvalitet skulle kunna kompensera för något mindre friytor än de nuvarande riktlinjerna föreskriver. Utifrån en avvägning mellan olika behov och intressen gör bildningsförvaltningen bedömningen att det, åtminstone i vissa fall, kan bli nödvändigt att göra avsteg från de befintliga riktlinjerna.

Det är så klart önskvärt att förtätning, både vad avser bostäder mm. samt nya förskolor och skolor, kan genomföras utan att göra anspråk på befintliga grönområden. Utifrån det pågående arbetet med den fördjupade översiktsplanen ser dock bildningsförvaltningen att det sannolikt kommer bli nödvändigt att, i alla fall till delar, göra anspråk på befintliga gröna ytor. Här menar bildningsförvaltningen att det blir viktigt att hitta möjligheter till samutnyttjande av grönområden, exempelvis på så sätt att delar av en förskolegård utformas så att den också kan nyttjas av allmänheten. Med rätt placering av nya skolor och förskolor och med en god tillgänglighet bör också närheten till andra grönområden i sig, i synnerhet om dessa grönområden håller en hög kvalitet, kunna möjliggöra något mindre förskole- och skolgårdar. I nya projekt där friytan är en utmaning tittar också bildningsförvaltningen på möjligheten att utnyttja takyta för att komplettera utemiljön.

I skriften *Skolans nya plats i staden* (Boverket maj 2019) framhålls att många kommuner har ”antagit principer om en kompakt, tät och funktionsblandad stadsutveckling. De nya principerna för stadsbyggandet syftar till att utnyttja marken och infrastrukturen effektivt, till att minska avståenden och att skapa livfulla stadsdelar där människor promenerar, cyklar och reser kollektivt. De nya principerna erbjuder däremot ingen tydlig vägledning för skolans plats i staden.”

Ur bildningsnämndens perspektiv stämmer denna beskrivning väl in på Trelleborgs kommun. Förskolans och skolans behov, utifrån möjligheterna att kunna erbjuda en kvalitativ och effektiv verksamhet, har ännu inte inkluderats i kommunens fysiska planering. Möjligheterna att göra det nu är dock goda inom ramen för det pågående arbetet med den Fördjupade översiktsplanen för Trelleborgs stad. Grönplanen är i det sammanhanget ett värdefullt underlag i det fortsatta arbetet.

Dialog med förskolor och skolor avseende grönblå frågor

Bildningsförvaltningen har inget att erinra mot att kommunledningsförvaltningen kontakter förskolor och skolor, rektor för respektive förskole-/skolenhet, för att initiera en dialog kring grönblå frågor. Bildningsförvaltningen kan ombesörja att samtliga rektorer får information om grönplanen och att de kommer bli kontaktade under år 2020 som en del av genomförandet av planen.

Det är bildningsförvaltningens bedömning att kommunledningsförvaltningens kontakt och dialog med förskolor och skolor i sig, inte medför några konsekvenser vad avser kostnader och drift. Detta gäller även eventuella fortsatta åtgärder med syfte att ”bidra till att kunskapen om naturområden och gröna kulturmiljöer och dess värden sprids”, förutsatt att åtgärderna planeras och genomförs som en naturlig del av undervisningen.

Utbildningsforum, som är en nämndberedning under bildningsnämnden, har under våren och sommaren 2019 arbetat med att ta fram en ny struktur för barn och elevers inflytande i bildningsnämndens arbete. I det förslag till ny struktur som Utbildningsforum har lämnat till bildningsnämnden ingår det att även andra nämnder och kommunala verksamheter, som har behov att inhämta barn och ungdomars synpunkter, ska kunna använda sig av bildningsnämndens struktur för barn- och elevinflytande. Bildningsnämnden vill i det sammanhanget framföra att kommunstyrelsen med fördel kan involvera och därmed möjliggöra barns och elevers inflytande i det fortsatta arbetet.